

▲ Schaalvergroting verbeeld: het oorspronkelijke boerderijtje op de voorgrond valt in het niet bij de enorme uitbreiding die er de laatste jaren achter is verrezen. Foto: LC/Jan de Vries

'Wie niet investeert, delft het onderspit'

● Landbouweconoom: Schaalvergroting versterkt zich zelf

Door Aan Dirk van der Meulen

En zo is die schaalvergroting vooral na de oorlog een zichzelf versterkend fenomeen geworden, doceert hoogleraar Strijker. Want boeren die efficiënter gaan werken, gaan ook meer produceren. "Vervolgens ontstaan er weer overschotten en nog lagere prijzen. Boeren die niet investeren, delven het onderspit. Ze kunnen niet mee in de nieuwe lagere kostprijs van de voorlopers."

Dit proces stopt als overheden en consument ingrijpen. "Ze kunnen op een gegeven moment zeggen: stop, ho, nu is het genoeg. Van boeren met koeloze, eentonige weilanden en met grote stallen neem ik geen zuivel meer af. Ik stap over op biologisch of weidemelk." Dergelijke ingrepen zullen vooral de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse land- en tuinbouw buiten Europa benadelen, benadrukt Strijker. "In Azië en Afrika is dierenwelzijn geen item en het Eu-

▲ Strijker

zo eentje die meer geniet van weidese groene graslanden, strakke aardappelruggen en uitgestrekte graanpercelen dan van de rommelige Oostvaardersplassen in de Flevopolder.

En met koeien die het jaar rond op stal staan, heeft hij ook weinig problemen. In de huidige, ruime, geventileerde stallen hebben de dieren het beduidend beter dan bij mijn vader toen ze ruim vijf maanden vastgebonden stonden aan een paal."

En ondanks hier en daar een schandaal met paardenvlees of be-

ropese boerenlandschap al helemaal niet."

Strijker als consument is nog niet zo ver om in te grijpen. Althans als gaat om zuivel en akkerbouw. "Ik ben

smette maïs maakt de Groninger hoogleraar zich over de voedselveiligheid niet al te veel zorgen. Die is volgens hem aanmerkelijk beter geborgd dan vroeger. "Kijk eens naar het melktanklokaal op een melkveebedrijf. Je treft er geen enkele viezigheid meer aan, het is er klinisch schoon. Als je dat vergelijkt met de busmelk van vroeger."

"Maar", zo benadrukt Strijker, "ik ben, vermoed ik, niet een doorsnee consument. Ik geniet van het Nederlandse agrarische landschap omdat ik het met een beroepsmatige bril aanschouw. Ik herken de mechanismen erachter."

Over de intensieve veehouderij maakt Strijker zich wel grote zorgen. "Die enorme aantallen varkens en kippen in afgesloten anonieme stalcomplexen. De enorme stank die daarbij vrijkomt. Die veehouderij is te industrieel en ik denk dat de grote onderstroom in Nederland er ook zo over denkt. De intensieve veehouderij heeft de grote fout gemaakt dat ze nooit zelf veevoer heeft verbouwd. Had de sector dat wel gedaan, dan had ze Nederland niet opgezadeld met een mest- en stankprobleem."